

Силабус
навчальної дисципліни
Техніка мовлення на радіо і телебаченні
2023–2024 навчальний рік

Освітня програма Журналістика
Спеціальність 061 Журналістика
Галузь знань 06 Журналістика
Рівень вищої освіти перший (бакалаврський) рівень

Викладач Наталія РУЛА
Посилання на сайт <http://bdpu.org/faculties/ffsk/structure-ffsk/kaf-soc-kom/composition-kaf-soc-kom>
Контактний телефон 0999120849
E-mail викладача: nataliya.rula@gmail.com
Графік консультацій середа, 16.00

Обсяг курсу на поточний навчальний рік:

Кількість кредитів / годин	Лекції	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	Звітність
6 / 180	-	-	60	120	залік

Семестр: 1 (осінній)

Мова навчання: українська

Ключові слова: культура мовлення, техніка мовлення, журналістика, телебачення, радіо, медіа

Мета та завдання курсу:

Метою викладання навчальної дисципліни «Техніка мовлення на радіо і телебаченні» є підготовка журналістів до практичної радіо-телевізійної діяльності.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Техніка мовлення на радіо і телебаченні» є формування у студентів практичних навичок ораторського мистецтва, засвоєння теоретичних знань, необхідних для постановки голосу, оволодіння прийомами мовної техніки, розвиток і вдосконалення публічних виступів. У процесі навчання значна увага приділяється мові, органічному зв'язку слова з вербальними проявами, ритму, темпу, інтонації, художньому мисленню студента. Головним у курсі є засвоєння основ мовлення та побудови правильного публічного виступу.

Основні результати навчання і компетентності згідно з вимогами освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми:

з/п	Програмні компетентності	Компетентності*	Результати навчання
	Загальні	ЗК01. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях. ЗК11. Здатність спілкуватися державною мовою.	ПР01. Пояснювати свої виробничі дії та операції на основі отриманих знань. ПР11. Вільно спілкуватися з професійних питань, включаючи усну, письмову та електронну комунікацію, українською мовою.

Зміст курсу:

Модуль 1.

Тема 1. Комунікативні ознаки мовлення.

Тема 2. Мовна особистість журналіста.

Тема 3. Морфологічні норми сучасної української літературної мови.

Тема 4. Синтаксичні норми сучасної української літературної мови.

Тема 5. Порушення стилістичних норм сучасної української літературної мови.

МОДУЛЬ 2.

Тема 6. Основні засади техніки мовлення на радіо й телебаченні.

Тема 7. Дихання як складник техніки мовлення. Методика змішано-діафрагмального дихання.

Тема 8. Зняття м'язових затисків.

Тема 9. Голос людини, його природа та різновиди. Постановка голосу.

МОДУЛЬ 3.

Тема 10. Орфоепія як основа правильного мовлення.

Тема 11. Дикція як складник техніки усного мовлення. Артикуляція.

Тема 12. Інтонація. Наголос.

Тема 13. Чистомовки та скоромовки.

Тема 14. Виразність як основа культури мовлення

Тема 15. Засоби логіко-емоційної виразності читання.

Модуль 4.

Тема 16. Ораторське мистецтво як наука про переконання та вплив на аудиторію.

Тема 17. Форми усних виступів. Монолог, діалог, полілог як різновиди словесної дії.

Тема 18. Образ оратора. Виразальні засоби виступу оратора.

Тема 19. Публічний виступ. Підготовка.

Тема 20. Підготовка промови до виголошення.

МОДУЛЬ 5.

Тема 21. Професія диктора (ведучого), її складники.

Тема 22. Специфіка ефірного мовлення.

Тема 23. Партитура тексту.

Тема 24. Робота над мовленням теле- і радіожурналістів.

Тема 25. Голосові резонатори та регістри, методика їх опанування.

Модуль 6.

Тема 26. Екстралінгвальні засоби мовлення.

Тема 27. Позиція і дистанція. Поза. Міміка і жести.

Тема 28. Тон, тембр і гучність голосу.

Тема 29. Корекція неорганічних вад мовлення в роботі журналіста.

Тема 30. Аналіз вербальної та невербальної комунікації.

Таблиця 1. Максимальна вага поточного та підсумкового контролю у балах

Поточний контроль та самостійна робота																														Самостійна робота	Сума
ЗМ 1					ЗМ 2	ЗМ 3						ЗМ 4				ЗМ 5				ЗМ 6											
ЛЗ 1	ЛЗ 2	ЛЗ 3	ЛЗ 4	ЛЗ 5	ЛЗ 6	ЛЗ 7	ЛЗ 8	ЛЗ 9	ЛЗ 10	ЛЗ 11	ЛЗ 12	ЛЗ 13	ЛЗ 14	ЛЗ 15	ЛЗ 16	ЛЗ 17	ЛЗ 18	ЛЗ 19	ЛЗ 20	ЛЗ 21	ЛЗ 22	ЛЗ 23	ЛЗ 24	ЛЗ 25	ЛЗ 26	ЛЗ 27	ЛЗ 28	ЛЗ 29	ЛЗ 30	10	100
3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3		

Таблиця 2. Розподіл набраних студентом балів під час поточного контролю

Види робіт	Кількість набраних балів			
	незадовільно	задовільно	добре	відмінно
Лабораторне заняття 1	0,5	1	2	3
Лабораторне заняття 2	0,5	1	2	3
Лабораторне заняття 3	0,5	1	2	3
Лабораторне заняття 4	0,5	1	2	3
Лабораторне заняття 5	0,5	1	2	3

Лабораторне заняття 6	0,5	1	2	3
Лабораторне заняття 7	0,5	1	2	3
Лабораторне заняття 8	0,5	1	2	3
Лабораторне заняття 9	0,5	1	2	3
Лабораторне заняття 10	0,5	1	2	3
Лабораторне заняття 11	0,5	1	2	3
Лабораторне заняття 12	0,5	1	2	3
Лабораторне заняття 13	0,5	1	2	3
Лабораторне заняття 14	0,5	1	2	3
Лабораторне заняття 15	0,5	1	2	3
Лабораторне заняття 16	0,5	1	2	3
Лабораторне заняття 17	0,5	1	2	3
Лабораторне заняття 18	0,5	1	2	3
Лабораторне заняття 19	0,5	1	2	3
Лабораторне заняття 20	0,5	1	2	3
Лабораторне заняття 21	0,5	1	2	3
Лабораторне заняття 22	0,5	1	2	3
Лабораторне заняття 23	0,5	1	2	3
Лабораторне заняття 24	0,5	1	2	3
Лабораторне заняття 25	0,5	1	2	3
Лабораторне заняття 26	0,5	1	2	3
Лабораторне заняття 27	0,5	1	2	3
Лабораторне заняття 28	0,5	1	2	3
Лабораторне заняття 29	0,5	1	2	3
Лабораторне заняття 30	0,5	1	2	3
Максимальна кількість набраних балів	15	30	60	90

Таблиця 3. Шкала оцінювання поточного та підсумкового контролю

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ЄКТС
	Для підсумкового семестрового контролю, що включає екзамен, курсову роботу, практику	Для підсумкового семестрового контролю, що включає залік	Для всіх видів підсумкового контролю
39-50	відмінно	зараховано	A (відмінно)
32-38	добре		B (добре)
26-31			C (добре)
21-25	задовільно		D (задовільно)

14-20			E (задовільно)
8-13	незадовільно	не зараховано	FХ (незадовільно) з можливістю повторного складання
1-7	незадовільно		F (незадовільно) з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Підсумкова оцінка є сумою балів, набраних за весь курс навчання та вираховується за національною шкалою та шкалою ЄКТС.

Таблиця 4. Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ЄКТС
	Для підсумкового семестрового контролю, що включає екзамен, курсову роботу, практику	Для підсумкового семестрового контролю, що включає залік	Для всіх видів підсумкового контролю
90-100	Відмінно	зараховано	A (відмінно)
78-89	Добре		B (добре)
65-77			C (добре)
58-64			D (задовільно)
50-57	Задовільно		E (задовільно)
35-49	Незадовільно		не зараховано
1-34	Незадовільно	F (незадовільно) з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	

Список рекомендованих джерел:

Базова:

1. Бабич Н.Д. Практична стилістика і культура української мови: Навч. посібник. Львів: Світ, 2002. 432 с.
2. Грищенко Т.Б. Українська мова та культура мовлення. К.: Центр, 2005. 235с.
3. Єлісєвєнко Ю.П. Ораторське мистецтво: Навч. посіб. К.: Ділова Україна, 2002. 155 с.
4. Єлісєвєнко Ю.П. Ораторське мистецтво: постановка голосу й мовлення: Навч. посіб. / За ред. В.В. Різуна. К.: Атака, 2008. 204 с.
5. Єлісєвєнко Ю.П. Ораторське мистецтво: постановка голосу й мовлення: Навч. посіб. / За ред. В.В. Різуна. К.: Атака, 2008. 204 с.
6. Куляс І., Макаренко О. Ефективне виробництво теленовін: стандарти інформаційного мовлення; професійна етика журналіста-інформаційника. Практ. посіб. для журналістів. К.: Вид-во ХББ, 2006. 120 с.
7. Олійник Г.А. Виразне читання. Основи теорії: Посіб. для вчителів. Тернопіль: Навчальна книга, 2001. 224 с.
8. Олійник Г.А. Виразне читання. Основи теорії: Посіб. для вчителів. Тернопіль: Навчальна книга, 2001. 224 с.
9. Плющ Н., Бондаренко В. Сучасна українська мова. Орфоепія: Навч. посіб. К., 2007. 224 с.
10. Сербенська О.А. Культура усного мовлення. Практикум: Навч. посіб. К.: Центр навчальної літератури, 2004. 216 с.
11. Яцємірська М. Культура фахової мови журналіста: Навч. посіб. Л.: ПАІС, 2004. 331 с.

Допоміжна:

12. Базюк Л. Штрихи до характеристики мовної особистості тележурналіста // Телевізійна й

- радіожурналістика: Зб. наук. праць. Львів, 2000. 345с.
13. Білоус М. Чарівні слова [Мовний етикет] // Урок української. 2002. № 10. С. 36-39.
  14. Буяльський Б., Сверчук А. Як ми спілкуємося: мовленнєвий етикет українського народу // Директор школи. 2002. № 34. С. 34.
  15. Ваніна О. Значення голосу і манери говорити для теле- і радіожурналістів // Телевізійна й радіожурналістика: Зб. наук. – метод. праць. Львів, 2002. 342с.
  16. Добрянська І., Царик Л. Виразне читання. Лабораторні заняття. Тернопіль: ТДПУ, 2001. 48 с.
  17. Єлісовенко Ю.П. Розвиток діапазону голосу: з досвіду театральної педагогіки. // Мистецтво та освіта. 2000. № 2. С. 52–54.
  18. Єлісовенко Ю.П. Логічні паузи в тексті і мовленні // Стиль і текст: Зб. наук. праць. К.: Ін-т журналістики КНУ ім. Тараса Шевченка, 2001. Вип. 1. С. 181–185.
  19. Єлісовенко Ю.П. Культура і техніка мовлення в телерадіожурналістиці // Стиль і текст: Зб. наук. праць. Вип. 2. 2001. С. 168–175.
  20. Єлісовенко Ю.П. Історичні аспекти розвитку вітчизняного красномовства // Зб. наук. праць НДІУ МОН України. – К.: Міленіум, 2004. Т. II. С. 317–320.
  21. Єлісовенко Ю.П. Орфоепічний аспект фахової підготовки ведучих // Ведучий у практиці сучасного радіомовлення (зб. навч.-метод. матеріалів) / Упоряд. В.Я. Миронченко. К.: Укртелерадіопресінститут, 2006. С. 51–63.
  22. Ковалів Ю. Трагедія двомовності людини, родини та нації в Україні // Українська мова та література. 2003. число 24 (328), червень. С. 16–21.
  23. Масенко Л. Мовна поведінка особистості в ситуації білінгвізму. Поняття мовна особистість // Масенко Л. Мова і суспільство: Постколоніальний вимір. К., 2004. С. 143–157.
  24. Орфоепічний словник української мови в 2 томах / Уклад.: М.М. Пещак та ін. К., 2002.
  25. Пономарів О.Д. Культура слова: Мовностилістичні поради: Навч. посіб. К.: Либідь, 2001. 240 с.
  26. Сербенська О.А. Ефірне мовлення у взаєминах з усною мовою // Телевізійна й радіожурналістика: Зб. наук-метод. Праць. Львів, 2002.

Інтернет-ресурси

27. Media Sapiens. URL: <http://osvita.mediasapiens.ua/>
28. Бібліотека БДПУ. URL: www.bdpu.org/library
29. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>
30. Медіатека кафедри соціальних комунікацій.